№ 97 ՈՒՐԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 9 1903 ՈՒՐԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 9 № 97

ԵՐԵՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ 1903 թւի մայիսի 11-ին, ցերեկվայ 12 ժամին կը կայանայ հանգուցեալ

ՆԱՏԱԼԻԱ ԳՐԻԳՈՐԵՎՆԱ ԾԻՕԵՎԱՅԻ

յուղարկաւոր օրհնութիւնը Վէրայի հայոց գերեզմանոցում.

(ուրբ. և կիր.) 1—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անկարգութիւնները Բագւում. Ի միջի այլոց. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Բաղաքական դէպքերը. Արտաքին լուրեր. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Աշխարհների վիճակը.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱԳՒՈՒՄ

«Бак. Извѣстія» լրագրի մէջ կարդում ենք հետեւեալը. «Բագուի պ. նահանգապետի վճիռը. «1903 թւի մայիսի 2-ին ես, Բագուի նահանգապետ գեներալ-մայոր Ե. Ա. Օզինցէվ, քննելով գործի հանգամանքները փողոցային այն անկարգութիւնների առիթով, որոնք տեղի ունեցան Բագւում ապրիլի 27-ին և համաձայն Կովկասի քաղաքացիական մասի պ. կառավարչապետի պարտաւորական որոշման, որ հրատարակված է 1902 թւի յունվարի 26-ին պետական կարգը և հասարակական հանգստութիւնը պաշտպանելու համար հրատարակված կանոնադրութեան 15-դ յօդուածի հիման վրա, որոշեց. փողոցում համախմբվելու համար հասարակական կարգի հակառակ գործողութիւններ անելու և ոստիկանութեան օրինական պահանջները չը կատարելու նպատակով, ենթարկել բանտարկութեան.

Երեք ամսով.

1) Բագուի քաղաքի բնակիչ Աղաջան Մկրտիչէվին, 2) Նրա կնոջ Պելագէյա Անտոնօվնա Մկրտիչէվին, 3) Եւֆիրիա Վլադիմիրօվնա Վարնօվսկային, Տագանրոգ քաղաքի բնակչուհուն, 4) Աստրախանի մէշչանին Միխայիլ Վասիլէվ Սեգաեվին, 5) Ալեքսանդրօպօլի բնակիչ Եգոր Ավանէսով Կալաչէվին, 6) Երեւանի նահանգի Նախիջեւանի գաւառի Կիրչիվալ գիւղի բնակիչ Յարութիւն Մարտիրոսեան Յարութիւնեանցին, 7) Ռեազանի նահանգի Սպասկ քաղաքի մէշչանին Վասիլի Իվանով Բուլէվին, 8) Թիւրքահպատակ Ամադիս Պետրոսեան Ասկօպանեանցին, 9) Ելիսաւետպօլի նահանգի Բագրուս գիւղի բնակիչ Ստեփան Կարապետեան Սաֆեանցին և 10) Թիֆլիսի նահանգի Ախալցխայ քաղաքի մէշչանին Աբրամ Վենաեվ Ալօլաշվիլիին.

Երկու ամսով

11) Շամախու քաղաքի բնակիչ Անդրէյ Պօպովին.

Մէկ ամսով

12) Շուշի քաղաքի բնակիչ Տիգրան Ղարամանեանցին, 13) Շուշի քաղաքի բնակիչ Միքայէլ Սարգիսովին, 14) Շուշի քաղաքի բնակիչ Սմբատ Սարգիսովին, 15) Վլադիմիրսկի նահանգի Ռոմանովկա գիւղի գիւղացի Վասիլի Կուրագինին, 26) Բագուի քաղաքի մէշչանին Միխայիլ Վասիլիէվ Չերնիկօվին, 17) Երեւանի նահանգի Նախիջեւանի գաւառի Ալայչի գիւղի բնակիչ Ստեփան Յարութիւնեան Յարութիւնովին, 18) Թիֆլիս քաղաքի բնակիչ Ալեքսանդր Սմէտսկիին, 19) Վեատկայի նահանգի Սարապուլսկի գաւառի գիւղացի Ալէքսէյ Լուչնիկովին, 20) Երեւանի նահանգի Արիդման գիւղի բնակիչ Ստեփան Ախվէրդեանցին, 21) Չերնիգօվի նահանգի Ստարօդուբեան գաւառի գիւղացի Իվան Մարտինով Լօբանովսկուն, 22) Շամախու գաւառի Խիլմէլի գիւղի մօլլական Իվան Եակօվլէվիչ Րուդինսկուն, 23) Քութայիսի գաւառի և նահանգի Կանդրի գիւղի գիւղացի Ավկսէնտի Եպիֆանով Բալավաձէին, 24) Սամարայի նահանգի Նովօուզէնսկի գաւառի Ստեպնայա ստանիցայի գիւղացի Գէյլիխ-Գէյնրիխօվիչ Ցրէյմանին, 25) Շուշու գաւառի Քէմիքէնդ գիւղի բնակիչ Ղուկաս Օվանէսով Մարտիեվին, 26) Ջէբրայիլի գաւառի Տաս գիւղի բնակիչ Բախշի Հայրապետով Ամիրովին, 27) Շուշու գաւառի Քէլիչքէնդ գիւղի գիւղացի Ջէվաթ Ալէքսանդրեան Յարութիւնովին, 28) Ջէբրայիլի գաւառի Տաս գիւղի բնակիչ Մէլիտի Զախարովին, 29) Շուշու գաւառի բնակիչ Բախշի Ալէքսանդրեան Յարութիւնովին, 30) Շուշու գաւառի Քէլիչքէնդ գիւղի բնակիչ Ալիմ Խաչատուրովին, 31) Ջէբրայիլի գաւառի Տաս գիւղի բնակիչ Աւետիս Կասպարովին, 32) Նոյն գիւղի բնակիչ Թադէոս Առաքելեան Մուրադովին, 33) Նոյն գիւղի բնակիչ Փարսադան Յովհաննէսեան Արզումանովին, 34) Նոյն գիւղի բնակիչ Սավատ Այվազովին, 35) Նոյն գիւղի բնակիչ Մէլքսէթ Ամիրովին, 36) Երեւանի նահանգի Նախիջեւանի գաւառի Թալաքէնդ գիւղի բնակիչ Իվան Սիմոնով Կօժբարեանցին.

Երեք շաբաթով

37) Շուշու գաւառի Սօրուժէն գիւղի բնակիչ Գրիգոր Յովհաննէսեան Օհանեանցին, 38) Ելիսաւետպօլի նահանգի Ջէբրայիլի գաւառի Ենիչ գիւղի բնակիչ Աւետիս Դաւիթովին, 39) Վօրօնէժի նահանգի Բօգուչարսկի գաւառի Ժուրավկա գիւղի գիւղացի Վասիլի Սերգէեվ Միխայլիչենկին, 40) Ելիսաւետպօլեան գաւառի Խաչմազ գիւղի բնակիչ Ալէքսանդր Խաչատրեան Օհանջանեանին, 41) Շուշի քաղաքի բնակիչ Աբրամ Թումանովիչ Սիմոնեանցին, 42) Նոյն քաղաքի բնակիչ Արշակ Առաքելովիչ Առաքելովին, 43) Քիլիչքէնդ գիւղի բնակիչ Երեմիա Մկրտչեան Քարամովին, 44) Ջէբրայիլի գաւառի Տաս գիւղի բնակիչ Աղաբէգ Մինասեան Ամիրարձումովին, 45) Նոյն գիւղի բնակիչ Մէլիքսէթ Այվազովին, 46) Շուշու գաւառի Քիլիչքէնդ գիւղի բնակիչ Մինաս Մկրտչեան Կարսամովին և 47) Ջէբրայիլի գաւառի Տաս գիւղի բնակիչ Սիմոն Առաքելեան Շահմուրադովին.

Բանտարկութեան ժամանակամիջոցը հաշւել ապրիլի 27-ի ցերեկվայ 12 ժամից. Ստորագրեց գեներալ-մայոր Օզինցէվ.

Ի ՄԻՋԻ ԱՅԼՈՑ

Երբ Նապօլէօն III-ի ժամանակ Պարիզում խօլերան սոսկալի զոհեր էր կլանում գլխաւորապէս աղքատ թաղերում, ուր նիւթական աննպաստ պայմանները չէին կարողանում դիմադրել համաճարակին, — Նապօլէօնի կինը բոլորովին անկեղծ կերպով խորհուրդ էր տալիս ներքին գործերի մինիստրին յորդորել, որպէս զի ժողովուրդը, ընտիր սնունդ ունենալու համար դիմէ այն կապալառուներին, որոնք պալատին մթերքներ են հայթայթում: Միամիտ կայսրուհին երբէք չէր երեւակայում, որ Պարիզի չքեղ կօնդիտերներից և կաթնատներից հաց և կաթ գնելու քաղցը չատերին չէ տուած, ինչպէս որ խեղճը չէր երեւակայում, որ մի գեղեցիկ օր Վէրսալի տանտիկնոջից կը պահանջէն անյապաղ դատարկել պալատը...

Այս պատմական դէպքը ես ակամայ յիշեցի, երբ Բաթումի փողոցներով անցնելիս նկատեցի, որ մի քնքոյշ, կլասիկական միամտութեամբ օժտված պճնազարդ տիկին, ցնցոտիներով ծածկված մուրացկանուհու գլխին քարոզ էր կարդում բաղանիքում լողանալու օգտակարութեան մասին, այն ինչ նագելի արաբածից թշուառ կինը միայն հացի փող էր աղերսում:

—Հաց չունեմ, խանում, բաղնիս ինչո՛ր երթամ:

Խեղճ մուրացկանուհի: Նա չը գիտէր, որ իր ցնցոտիների միկրօբները ստիպեցին «խանումին» բաղնիսի օգնութեանը դիմել, նա չը գիտէր նոյնպէս, որ տուալէտի և մօդաների եռագներով սնված ու դաստիարակված պաճուճապատանքի բառարանում «ինչոր էրթամ» սարսափելի խօսքեր չը կան:

Ըմբռնեցէք, ընթերցող, հասարակական կեանքի հակադիր բեւեռներին պատկանող այս երկու անհատների մենախօսութեան իմաստը, և ձեր առաջ կը փայլէ իր բովանդակ այլանդակութեամբ մեր ներկայ կեանքի իրականութիւնը: Ուր ուզում էք դիմեցէք, ամեն տեղ կը նկատէք մի և նոյն անտախանձելի պատկերը. Թեթեւամիտ դատողութիւններ, ողորմելի խրատներ և եղրակացութիւններ: Հազարաւոր հարցեր, որոնց լուծելու համար դարերի ընթացքում երկրագնտի հանճարները գլուխ են

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՐՀՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

(Յօհան Բօյերի)

Երկիրը գլորվում էր անհուն տարածութեան մէջ: Նա հանդիպեց ճանապարհին մի այլ, դեռ երիտասարդ աշխարհագնդի, որ բոցավառ շիթերով հուրհրատում էր, և հէնց այդ պատճառով նրա վրա տակաւին բացակայում էր կեանք ու արարչագործութիւն:

—Բարի օր, ընկեր, ասաց օտար մարմինը և հետեւեց նրան:

—Բարի օր, պատասխանեց երկիրը և հապճեպ շարունակեց իր օտարոտի առաջընթացութիւնը անծայրածիր տարածութեան մէջ:

—Ո՛չ, կանգնիր, ինչպիսի զարմանալի տեսք ունես դու, ասաց օտարականը և խորը հետաքրքրութեամբ լի յառեց հայեացքը նրա վրա:

—Ես արդէն տարիքով եմ, աշնական հասակս առած, իսկ դու դեռ թարմ ու մատաղ ես:

—Բայց ասա դու ինձ, ինչն է խսկապէս քո ամբողջ մարմինը եռացնում, հարցրեց օտարականը:

—Կեանքը, պատասխանեց երկիրը:

—Ի՞նչ են նշանակում այն կանաչ ու կապոյտ շերտաւոր կտրուածքները, որ ծածկում են քո արտաքին մակերեւոյթը:

—Անտառներ ու ծովեր:

—Իսկ այն պայծառ, բիւրեղացած բարձրութիւնները:

—Ձիւնապատ լեռներ ու սառցապատ ժայռեր:

—Բայց ինչու մի քանի լեռներ շարժվում են անտառների մէջ:

—Դրանք լեռներ չեն,—ասաց երկիրը,—դրանք վիթխարի կենդանիներ են անմարդաբնակ տարածութեան վրա, որոնց բարձրութիւնը անտառներից աւելի վեր է ցցվում: Բայց ներիր ինձ, ես շտապում եմ, մնաս բարեւ:

Երկու մոլորակները յախուռն գլորումներով սահեցին անհունի մէջ, տարբեր ուղղութեամբ:

Մի քանի հազար տարիներ անցնելուց յետոյ, նրանք կրկին հանդիպեցին իրար:

—Բարի օր, ասաց օտարականը, որ դարձեալ շիկացած հուրհրատում էր, և որի վրա դարձեալ բացակայ էր կեանք ու ստեղծագործութիւն: Կարծեմ մի տարի առաջ էր, որ իրար հանդիպեցինք, չէ՞, ասաց նա:

—Ո՛չ, հէնց երէկ էր, ասաց երկիրը:

—Բայց դու զարմանալի փոփոխութիւններ ես կրել, ասաց օտարականը: Ի՞նչ են նշանակում այն բազմաթիւ խայտաբղէտ շերտերը, որոնք քո սարերի արանքներով այս ու այն կողմ են սփռվում:

—Մարգագետիններ ու արտեր, պատասխանեց երկիրը:

—Իսկ ինչ անուն են կրում այն աննշան ու փոքրիկ արարածները, որոնք կանաչ հարթութիւնների վրա այս ու այն կողմ են ցատկոտում, շրջում արագ քայլերով: Դրանք նոյն միջատներն են, որոնց գոյութիւնը սովորական է միւս աշխարհագնդերի վրա:

—Ո՛չ, սխալվում ես, դրանք մարդիկ են, ասաց երկիրը: Մնաս բարեւ:

Կրկին անցան հազարաւոր տարիներ, և երբ նրանք երրորդ անգամ իրար հանդիպեցին, օտար աշխարհագունդը արդէն կրում էր իր վրա փոքր ինչ տարբերութիւն ցամաքային և ջրային տարածութիւնների:

—Բարի օր, ասաց նա. դու զարդարում ես քեզ աւելի ու աւելի կանաչազարդ հարթավայրերով: Անտառները կամաց-կամաց քչանում, սեպացած ժայռերը անյայտանում են:

—Այդպէս է, մարդիկ նուաճում են ամեն բան, ինչ որ նրանց առաջխաղացութեան արգելառիթ է հանդիսանում, ասաց երկիրը:

—Մի՞թէ այդքան ուժեղ են այդ փոքրիկ արարածները: Հարցրեց օտարականը և ակնդէտ նայեց դէպի ամենուրեք սփռված այն խմբերը, որոնք այս ու այնտեղ անդադրում աշխատում ու եռում են: Իրա՛ւ դրանք այդ աստիճան օտարոտի և օժտված իրեր են: Կարծես մի մասը ինձ ծանօթ է թւում անցեալ անգամից:

—Միթէ, ասաց երկիրը: Ես դարձնում եմ քո ուշադրութիւնը մի հանգամանքի վրա, որ այն մարդիկը, որոնց դու անցեալ անգամ տեսել ես, այժմ միլիօնաւոր սերունդներ են առաջացրել: Նրանք արդէն մեռել են և փոխանցել հողի, օդի ու ջրի, դարձել են միւս մարդկանց ու կենդանիների մասեր և դրանք կրկին հողի, օդի և ջրի փոխակերպվել... և այդպէս անվերջ տեղի է ունենում բնութեան մէջ յարաճուն ու փոփոխական պրօցեսը:

—Բայց չէ՞ որ, ինչպէս դու ասացիր, մենք պատահեցինք իրար մի օր առաջ:

—Ճիշդ այդպէս է, սակայն իմացած եղիր, որ մի օրվայ տեւողութիւնը ինձ ու քեզ համար, ամփոփում է իր մէջ հազարաւոր տարիների տեւողութիւն մարդկանց համար:

—Արդեօք, քանի՞ հազար տարիներ է ապրում մարդ արարածը, նախ քան հողի, օդի ու ջրի փոխանցելը:

—Դու մինչև հիմա չը կարողացար ճիշդ հասկանալ, ասաց երկիրը: Մարդկային կեանքի տեւողութիւնը չունի տարիների երկար շարքեր: Մեր վերջին հանդիպման ժամանակ ծնված երեխան մինչև օրս դարձել է մի մարդ, հայր, նախահայր մի շարք սերունդների և այժմ փոշիացել է երկրի վրա:

—Միթէ... սակայն ինչպիսի աղմուկ ու աղիողորմ լաց ու կոծ է բարձրանում այդ կենդանի արարածներից:

—Այո, սրտի միլիօնաւոր պայթումներ... յարեց երկիրը:

—Ես լսում եմ սարսուռ ու դողոց այդ լալահառաչ աղմուկի մէջ, ինչու խոր ու զարհուրելի կերպով դողում են այդ բոլոր եռուն կեանքերը:

—Երկիւղից:

—Ո՞ւմ առաջ:

—Մահվան առաջ:

—Մահվան առա՞ջ: Ի՞նչ բան է այդ:

—Դու դեռ յետոյ կը փորձվես, մնաս բարեւ:

—Սպասիր փոքր ինչ, ասաց երիտասարդ օտարականը: Երբ մահը քո որդոց —շարունակեց նա— սարսափ ու դժբաղդութիւն է պատճառում, ինչու այն ժամանակ արմատախիլ չես անում այդ չարագործ պատիժը: Եթէ մի անգամ ինձ վրա ստեղծագործութիւն գոյանայ, ես բնաւ թոյլ չեմ տայ, որ որ և է թշնամի վտանգէ այդ եռուն կեանքը, այլ կը շնորհեմ իմ բոլոր ա-

ջարդում, մի ակնթարթում լուծվում է, կը տեսնէք, մի Սուվօրինի կամ Սիգմայի շրջանում։ Ցանցաւոր անտարբերութիւնը, դատարկ կենցաղավարութիւնը և կոպիտ ազիտութիւնը բթացրել են նոյն իսկ գեղեցիկ սեռին յատուկ նուրբ զգացմունքը։ Հարցրէք մեր «խանումներին», թէ ով է Ժորժ Զանդ կամ Ժորժ Էլիօտ և ձեզ իսկոյն կը պատասխանեն, հիմնվելով մականունների վերջաւորութեան վրա, որ դրանք Պարիզի յայտնի դերձակուհիներն են, որ «մօդա են մոգոնում»։ Չը կայ արտաքին մաքրութիւն, փայլ, հետևապէս անհատը մաքրասիրութեան վրա գաղափար չունի։ Ենթադրենք մի րօպէ, որ այդ այդպէս է։ Իսկ եթէ ողորմութեան ձեռք պարզողի վրա մաքրութեան գէթ նսեմ հետք երևայ, այն ժամանակ.—այն ժամանակ մեր քնքոյշ խանումները նոյն թեթևամտութեամբ առողջապահական թէմայից իսկոյն կը ցատկեն բարոյագիտութեան թէմայի վրա և երկար ու բարակ դատախօսութիւնը կը վերջացնեն ցինիկական նկատողութեամբ. «չէք ամաչում մուրալ»։

Այսպէս են մտածում մեր մանուկ սերնդի դաստիարակչուհիները։ Տխուր է, ի հարկէ, ինչպէս հանդուցեալ Գլէբ Ուսպէնսկին էր ասում։ Սակայն խաւարամտութեան պատկերը աւելի է կրկնապատկվում, երբ մենք ծանօթանում ենք մեր հարևան ազգերի կեանքի հետ։ Մեզանից քիչ հեռու, արևմտեան Եւրոպայի քաղաքներում, նոյն գեղեցիկ սեռը տարբեր հասկացողութիւն ունի։

Բեռլինի կանայք մի նոր ընկերութիւն են հիմնել։ Ընկերութիւնը ասխականութեան անհաշտ թշնամի «Գիտակցական բարեգործութիւն» համեստ անունն է կրում։ Մի մտանաք, որ ընկերութեան սկզբունքը քրիստոնէական բարեգործութիւն չէ, այլ գիտակցական։ Տարբերութիւնը մեծ է։ Քրիստոնէական բարեգործութիւնը, կամ աւելի ճիշդն ասած, մեր մայրենի բարեգործութիւնը մի որոշ, արտաքոյ կարգի դէպքերով է արտայայտվում։ Այդ դէպքերն են Զատիկ, Ջրօրհնէք։ Մի չնչին տոկոս էլ ընկնում է հարուստ թաղման հանդէսներին, եթէ բնութիւնը իր մուտքի և ելքի հաշիւները այդ դասակարգին է ներկայացնում։ Բարեգործութեան այս սեզօնների աղքատները մի կերպ «եօլա են գնում», իսկ տարվայ 300 օրը, եթէ ջղերը քայքայող կամ քրիստոնէական զգացմունքը րօպէապէս գրգռող շարժառիթներ բացակայ են, աղքատը մատնված է կամայականութեան կատարեալ քմահաճոյքին։

Բեռլինի յարգելի տիկինները ուրիշ կերպով են ծրագրել իրանց գործունէութիւնը։ Բարեգործութիւնը թմբկահարութեամբ արտայայտողներին հիմնված ընկերութիւնը անդամ չէ ընդունում, եթէ ցանկացողները կովկասցիներ չեն։

Ընկերութեան կանօնադրութիւնը, իբրև անհրաժեշտ և արդիւնաբեր պայման, պահանջում է անդամներից, որպէս զի իւրաքանչիւր բարեգործական գործողութիւն կատարվի այնպիսի ձևով, որ օգնութիւն ստացողի ինքնասիրութիւնը չը տուժէ։ Բաղնիսի առողջապահական նշանակութեան մասին, ի հարկէ, խօսք անգամ չէ կարող լինել։ Ընկերութեան անդամ գրվել ցանկացողներից միայն անդամավճար չէ պահանջվում, ինչպէս մեզանում, այլ աւելի լուրջ ցէնզ. անդամ գրվել ցանկացողներից պահանջվում է գիտենալ, թէ Բեռլինի ինչ թաղում, քանի հոգուց բաղկացած և ինչ նպաստի կարօտ ընտանիքներ կան։ Եթէ ապագայ անդամը ճշգրիտ ստատիստիկական բիւրօի տեղեկութիւններին համապատասխան ծանօթութիւն ունի թշուառների մասին, այն ժամանակ նա միայն կարող է անդամակցութեան պատիւն ստանալ. իսկ եթէ նա միայն առաջարկում է իր ոսկին և իբրև տոկոս իր անտարբերութիւնը, այն ժամանակ այդ տեսակ չէզոք պարոններին խորհուրդ են տալիս դիմել մեր բարեգործական հիմնարկութիւններին։

Եթէ ուշադրութեան առնենք, որ Բեռլինում 683,000 կին կայ, այն ժամանակ կը տեսնենք, որ միայն մայրաքաղաքում ապրող գերմանուհիների 10% լուրջ գիտակցական գործունէութեամբ է տոգորված, որովհետև ընկերութիւնը 6000 անդամ ունի։

Երջանիկ երկիր։

Տիրոսեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, մայիսի 8-ին

Թոյլ տուէք, խնդրեմ, փոքրիկ բացատրութիւն տալ «Մշակի» միջոցով։

«Баку» լրագրի № 99-ի մէջ կարդացի Ալէքսանդրեանց ստորագրութեամբ մի նամակ, որի մէջ պարոնը գանգատվում է, թէ ինքը Ցարութիւնեանի գրավաճառանոցում բաժանորդ է գրվել իմ «Գրիգոր Արծրունի» գրքին և մինչև այժմ չէ ստանում այդ աշխատութեան առաջին հատորը։ Այդ վիճակին, ասում է պ. Ալէքսանդրեան, ենթարկվել եմ ոչ միայն ես, այլ շատերը։

Շատ ցաւում եմ, որ պ. Ալէքսանդրեան այդ վիճակին է ենթարկվել։ Բայց արդեօք մեղաւո՞ր եմ ես։ Իմ ոչ մի յայտարարութեան մէջ չէ եղել ցոյց տուած, թէ կարելի է բաժանորդ գրվել Ցարութիւնեանցի գրավաճառանոցում, հետևաբար ես չեմ կարող պատասխանատու լինել պ. Ցարութիւնեանցի անճշդապահութեան համար։ Ես միայն մի բան կասեմ պ. Ալէքսանդրեանցին և այն շատերին, որոնք մի և նոյն վիճակին են ենթարկված. այդ այն է, որ իմ բոլոր բաժանորդները, այսինքն նրանք, որոնց բաժանորդագինը ինձ է հասել, ստացել են իրանց գրքերը, իսկ գրավաճառ Ցարութիւնեանը ինձ բաժանորդագին չէ ուղարկել։

Պ. Ալէքսանդրեանց իր նամակի վերջում հարցնում է. «Ո՞ւր որոնել և ինչպէս գտնել իմ իրաւունքը»։ Իմ այս բացատրութիւնից յետոյ, յուսով եմ, պ. Ալէքսանդրեանց կիմանայ, թէ ուր պէտք է որոնել և գտնել։

Լէօ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ հաղորդում են, որ Պետերբուրգի համալսարանի պրօֆէսօր Ն. Մառը յունիսի սկզբներին գալու է Թիֆլիս, որտեղ ժողով է կազմելու հայագէտներից ու վրացագէտներից, խորհրդակցելու և մօտ 12 հոգուց բաղկացած մի խումբ կազմելու, որ զբաղվէր Կովկասում սփռված հայկական և վրացական արձանագրութիւնները հաւաքելով։ Այս գործը պրօֆէսօր Մառը կազմակերպում է Պետերբուրգի Կայսերական Հնագիտական մասնաժողովի յանձնարարութեամբ։ Ամբողջ ամառը պրօֆէսօրը մնալու է Կովկասում և գլխաւորապէս Էջմիածնում։

—

Թիֆլիսում, երաժշտական ասպարէզում գործողների շրջանում, միտք է ծագել հիմնելու մի նոր ընկերութիւն, որի նպատակն է ժողովել տեղական երգերը, ուսումնասիրել նրանց գիտնականօրէն և կատարված ուսումնասիրութիւնները տպագրել ռուսաց և տեղական լեզուներով։ Ընկերութիւնը, բացի սրանից, մտադրութիւն ունի նպաստել տեղական ժողովրդական երգերի և երաժշտութեան տարածմանն ու զարգացմանը։ Ընկերութեան կանօնադրութիւնն արդէն մշակված է և շուտով կը ներկայացնվի կառավարութեան հաստատութեան։

—

Թիֆլիսի քաղաքագլուխ իշխան Ն. Արղութեան, որ երէկ, Տիգրանեան և Պօարեան ձայնաւորների հետ միասին, ուղևորվեց Պետերբուրգ՝ այդ քաղաքի գոյութեան 200-ամեայ յոբելեանի հանդէսներին մասնակցելու, ի միջի այլ գործերի, տանում է իր հետ նաև մի միջնորդութիւն Թիֆլիս քաղաքի կողմից կովկասեան պօլիտեխնիկումի բացման մասին։

—

Չորեքշաբթի, մայիսի 7-ին, Մօսկվայի դրամատիկական խումբը խաղաց Շէկսպիրի «Օտելլօ» ողբերգութիւնը։ Օտելօի դերը կատարում էր դերասան Իւժին, որի խաղի վրա և կենտրոնացած էր հանդիսականների բոլոր ուշադրութիւնը։ Իւժին ունի աջող ձայն, գեղեցիկ առոգանութիւն, խաղալու շնորհք։ Նա ներկայացնում է մավրին, իբրև պատուազգաց, հպարտ, բայց մի և նոյն ժամանակ բարի բնաւորութեամբ մի անձն։ Իւժինի Օտելլօն տարբերվում է այն Օտելլօից, որ անցեալ տարի ներկայացնում էր Ռօբերտ Ադելհէյմ Թիֆլիսում։ Իւժինի Օտելլօն և դժբաղդութիւնից յետոյ մնում է նոյն խրոխտ բնաւորութիւնը, նոյն կաղնին, ինչպէս առաջ, մինչդեռ Ադելհէյմի Օտելլօն ճնշվում է և կարծես դառնում է մի ոչնչութիւն, մի փալաս։

—

Մեզ հաղորդում են, որ առաջիկայ չորեքշաբթի օր, մայիսի 14-ին, Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութիւնը կը կազմակերպէ մի զբօսանք ընկերութեան օգտին։ Զբօսանքը տեղի կունենայ Թիֆլիսի ժողովարանի ամառային այգում։ Պ. Կարա-Մուրզայի խումբը կերգէ մի քանի ժողովրդական երգեր։ Տեղի կունենան պարեր։

—

Կովկասեան Կայսերական Բժշկական ընկերութիւնը ներկայացրեց Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մի հաշիւ իր գործունէութեան մասին՝ ժողովրդի մէջ առողջապահական գիտելիքներ տարածելու վերաբերմամբ։ Այդ հաշուից երևում է, որ անցած 1902 թուականի ընթացքում ընկերութիւնը հրատարակել է և տարածել տեղական ազգաբնակութեան մէջ ռուսերէն, հայերէն և վրացերէն լեզուներով աւելի քան 20,000 օրինակ հանրամատչելի թերթեր, 9,000 ժողովածու-բրօշիւրներ և մօտ
800 հատ հանրամատչելի գրքոյկներ։ Այդ հրա
տարակութիւնները ծանօթացնում էին ժող
վրդին հետևեալ տեղեկութիւնների հետ.
ինչպէս պէտք է պաշտպանվել թոքախտ
ինչպէս պէտք է կերակրել ծծկեր մանուկ
րին, ինչպէս պէտք է ազատել խեղդվողներ
և ուշքի բերել նրանց, ծաղիկ, բկացաւ և
ֆիլիս հիւանդութիւնների և թոքախտի վ
րակիչ լինելու մասին։ Այս հաշիւը քննելո
յետոյ՝ քաղաքային ուպրավան որոշեց տար
կան 300 րուբլի նպաստ տալ բժշկական ըն
կերութեան։

—

Նահանգապետի կողմից Թիֆլիսի վաճառա
կանների աւագ հաստատված է Պ. Ի. Ալիբէկեա

—

«Моск. Вѣд.» լրագրի թղթակիցը հաղոր
դում է, թէ Քիշինևում վերջին ժամանա
տեղի ունեցած անկարգութիւնները չը սա
մանափակվեցին միայն քաղաքով. յուզ
դրութեան մէջ էր ամբողջ նահանգի ազ
բնակութիւնը, որովհետև չարամիտ մա
լուրեր էին տարածել ամբողջ նահանգու
կայսերական հրաման է ստացված կոտ
հրէաներին Զատկի առաջին երկու օրե
թացքում։ Ցուցմունքը շատ մեծ էր, բա
մանակին ձեռք առնված միջոցներով կ
ծը մեծ չափեր չընդունեց։

—

Թիֆլիսի նահանգապետը ընդունել
տատել է Թիֆլիսի վաճառական դաս
գութիւնը տեղական առևտրական
բանում վաճառականների որդոց
թոշակ հիմնելու մասին։

—

ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ մեզ գրում են. «
տարի է, ինչ տեղիս հայ հասար
զրկված էր հայերէն ներկայացման
նելուց։ Բարեբաղդաբար դերասան
նը իր կնոջ ու մի քանի դերասան
այստեղ գտնվելով, մայիսի չորսին
յին դահլիճում ներկայացում տուեց։
«Հիւր» դրաման, «Ադամ ու Եւայ»
խաղը անցաւ շատ աջող. դերակ
մէջ աչքի էր ընկնում տիկին Զարի

բարածներին յաւիտենական ու անխռով կեանք։

—Այո, եթէ դու ինքդ անհոգ ու յաւէտ մնալ կարողանաս, ասաց երկիրը։ Ես շատ բան եմ տեսել ու իմացել, և շատ լաւ գիտեմ, թէ ինչ վախճան կունենայ իրերի ներկայ դրութիւնը. հէնց այդ պատճառով էլ ես այս աստիճան շտապում եմ իմ առաջընթացութեան ժամանակ։ Ես պէտք է դեռ շատ ու շատ բաներ կարգի բերեմ, մնաս բարև։

—Սակայն պատմիր ինձ, ինչ դու գիտես։ Ինչո՞վ արդեօք այս իրական ամբողջութիւնը իր վախճանին կը հասնէ։

—Մնաս բարև, ասաց երկիրը և արագընթաց շտապեց հեռու, դէպի անհունն ու անսահմանը։

Կրկին անցան հազարաւոր տարիների երկար շարքերը։ Եւ երբ այս անգամ երկու աշխարհագնդերը իրար հանդիպեցին, ջահել ու օտար մարմինը կրել էր արդէն ահագին փոփոխութիւններ։ Նա ունէր ցամաք, ջուր, լեռներ և մեծ ու խաղաղ անտառներ զառ-զառ զարդարված։

—Բարով եկար, ասաց օտար աշխարհագունդը երկրին։ Բայց ասա, սիրելի բարեկամ, այդ ինչ է պատահել, ես հազիւ եմ կարողանում քեզ ճանաչել, դու անհաւատալի կերպով փոփոխութիւններ ես կրել։ Այժմ դու կատարելապէս սպիտակել ես, փայլում ու շողշողում ես։ Ո՞ւր ես թողել այնպէս քո մարմինը պատող դալարազարդ կանաչը։

—Ամեն բան ծածկված է ձիւնի և սառցակոյտի տակ, եղաւ երկրի պատասխանը։

—Իսկ այն բոլոր կենդանի ու խլրտուն արարածները։

—Նրանք բոլորը փուչ են դարձել հիմնովին։

—Եթէ այդ աստիճան անմխիթար պիտի լինէր նրանց վախճանը, ինչո՞ւ ուրեմն իզուր ապրում էին նրանք։ Ինչո՞ւ էին մշակում քո գետինը և խնամում անտառները։ Ինչո՞ւ այնքան տանջվում և միշտ լռում էին, համբերատար էին։ Չէիր լսում նրանց զարհուրելի բողոքն ու տրտունջը իրանց անգութ ու անողոք վիճակի մասին։

—Նրանց վիճակը աւելի վատ չէ քան իմը, մնաս բարև։

—Ո՞ւր ես մղում քո վերջին սպառված ոյժերը։

—Դէպի իմ գերեզմանը։

—Ի՞նչ բան է գերեզմանը։

—Դա այն վախճանական ապաստարանն է, ուր հանգիստ են վայելում կենսազուրկ գոյութիւնները։ Ես արդէն, ինչպէս տեսնում ես, ծերացել եմ և սաստիկ յոգնած եմ զգում ինձ, այդ պատճառով ես պատրաստված եմ մտնելու վերջին հանգստարանը։ Մի խիստ փոքրիկ ու ջերմաւոր կանաչ տեղ է մնացել այստեղ, իմ սրտի կենտրոնում, որ անտարակոյս վաղը կանհայտանայ։ Անցել, ամեն բան անցել, գնացել է։ Ինձ թւում է, որ իմ կեանքի օրերը շատ կարճ են եղել։ Մնաս բարև, ընկեր, դու ինձ այլ ևս չես տեսնի։ Ես դարձել եմ այժմ մի թափառական ուրուական, գիշերվայ մի մռայլ ու եղակի ստուեր։

—Այժմ ես հասկանում եմ իսկապէս, թէ ինչ է նշանակում մահը, ասաց օտարականը։ Իրաւ, պէտք է դու դարձեալ.

—Այո։

—Ե՞ս էլ պէտք է մի անգամ...

—Այո։

—Մի՞թէ բոլոր, այն բոլոր գեղեցկատեսիլ աշխարհագնդերի անթիւ գոյացութիւնները, որ այժմ անեզր տարածութիւնը ճառագայթում են իրանց լուսատու փայլով, դարձեալ պէտք է մի անգամ...

—Այո։

—Հանգչվեն, մեռնեն կատարելապէս։

—Այո։

—Նոյն իսկ արեգակը։

—Այո։

—Եւ այն ժամանակ պէտք է բոլորը ստուերանման թափառեն, որպէս յաւիտենական աղջամուղջի խաւար տարածութեան մէջ սահող շրջմոլիկներ։

—Այո։

—Այդ դէպքում մենք շատ չնչին ու աննշան գոյացութիւններ ենք, երբ զուրկ ենք յարաճուն կենցաղից։

—Ցի՞շում ես արդեօք մարդ արարածներին, ասաց երկիրը։

—Այո, բայց նրանց կեանքի տեւողութեան մասին բոլորովին խօսք լինել չէ կարող։

—Քեզ արդէն ասել եմ, թէ ինչպէս մեր իւրաքանչիւր հանդիպման ժամանակամիջոցում, մարդկային սեռը արագ քայլերով ծլում, ծաղկում էր և սերունդների ահագին շարան կազմում։

—Եւ այսօր ամեն բան անյայտացել է։ Այժմ չեմ լսում սրտի զօրեղ պայթումների ոչ մի աղմուկ, խոր հառաչ։ Այժմ ոչ ոք չէ դողում երկիւղից, անձկութիւնից։ Տիրում է ամենուրեք դադար ու լռիկ-մնջիկ խաղաղութիւն։

—Այո։

—Այդ դէպքում ես չը պիտի թո
ցամաքի ու ծովի վրա ազգաբնակ
ռաջանայ, երբ ամեն բան ժաման
երբ բոլորն էլ սառցակոյտի տակ
անյայտանում են։

—Սպասիր, ասաց երկիրը, դեռ
մինչև որ արեգակը իր ճաճանչափ
նաբար լոյսը կը ցօղէ քո սառցապա
կենդան մարմնի մէջ, և այն ժա
անկասկած այլ կերպ վարվել չես կ
նաս բարև։

—Սակայն մի՞թէ չես հաւատում,
մանակ քո ձիւնն ու սառոյցը կը
մեն բան կը սկսէ նորից կենդանանա
նոր ստեղծագործութեան, հետաք
հարցրեց օտար աշխարհագունդը։

—Մնաս բարև։

—Ոչ մի յոյս չունե՞ս։

—Ով կենդանանում ու պա
ազգաբնակչութեամբ, պէտք է
մի անգամ էլ...

—Վերջանայ։

—Այո։

—Դառնայ որպէս մի գիշերայի

—Այո։

—Եւ այն ժամանակ, ասաց օտ

—Մնաս բարև, եղաւ երկրի
պատասխանը։

Վերջին թափով մղեց երկիր
պառ մարմինը ծփան տարածութ
պէս զի իր վախճանական հան
մահանայ։

Գերմ. թարգմ. Բ.

Լայպցիգ

արժանացաւ բուռն ծափահարութիւնների ու մի պարոնից մի փունջ ծաղկի»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Իրերի դրութիւնը դեռ չէ խաղաղվել Բալկանեան Թերակղզու վրա։ Մակեդօնական և ալբանական երկւորեակ հարցերը դեռ շարունակում են յուզել հասարակական մտքերը, դեռ հանգիստ չեն տալիս Թիւրքիային։ Նա լարել է իր ամբողջ եռանդը, ոտքի է կանգնեցրել իր ամբողջ ոյժը, բայց և այնպէս մակեդօնացիները չեն ընկճվում, ալբանացիները չեն հպատակվում։

Դիպլօմատ Եւրոպան բարենորոգումների ծրագիրն ընդունել տալուց յետոյ հանգիստ սրտով նստեց հետևանքներին սպասելու։ Բայց որքան դառը, որքան տրագիկ էին այդ հետևանքները։

Մակեդօնացիները չը հաւատացին, որ բարենորոգումներն իրագործվել կարող են, որ Թիւրքիան անկեղծօրէն կը կատարէ իր խոստումը, ուստի դիմեցին ամենածայրայեղ միջոցների։ Նրանք զէնքերի շաչիւնը միացրին դինամիտի և հրդեհի հետ, բայց ինչ օգուտ։

Սառնասիրտ դիպլօմատիան այս անգամ էլ վճռական քայլ չարեց և ամեն ինչ թողեց Թիւրքիայի «բարեհայեցողութեանը»։

Եւ ահա՝ Աբդիւլ-Համիդի կառավարութիւնը եռանդուն կերպով գործադրում է իր աւանդական միջոցը. նա հալածում է, բանտարկում է, կոտորում է, աւերում է յանուն խաղաղութեան, յանուն բարենորոգումների։

Այդ քաջագործութիւնների մասին միայն հատուկտոր տեղեկութիւններ են թռչում—հասնում Եւրոպայի ականջին, բայց դրանք էլ այնքան պերճախօս, այնքան ազդու են, որ կարողանում են կարեկցութեան ձայներ դուրս քաշել շատերի կողմից։ Պլատօնական կարեկցութիւն և ուրիշ ոչինչ։

Դեռ ամիսներ առաջ ֆրանսիացի յայտնի գործիչ Պրէսանսէն Պարիզում հնչեցրեց իր փաստալի ճառը՝ «Հայաստան և Մակեդօնիա»—(L'Arménie et la Macédoine) անուան տակ։ Բուռն բողոք էր դա Թիւրքիայում տիրող կարգերի դէմ, մի ջերմ կոչ էր եւրօպական դիպլօմատիային ու հասարակութեանն ուղղված։ Բայց գործնական ինչ արդիւնք ունեցաւ նա։ Ունկնդիր հասարակութիւնը ցնցվեց նրա ազդեցութեան տակ, մամուլը զբաղվեց նրա շօշափած հարցերով, իսկ դիպլօմատիան մնաց համր ու անտարբեր, ինչպէս առաջ։

Դրանից յետոյ Իտալիայի Միլան քաղաքից հնչեց կարեկցութեան մի ուժեղ ձայն։ Այդտեղ գումարված իտալական յայտնի գործիչներ, խօսելով մակեդօնական շարժման մասին, յիշատակելով նաև հայերի ծանր վիճակը Թիւրքիայում, ցանկութիւն յայտնեցին, որ արմատական միջոցներ գործադրվեն թիւրք կառավարութեան դէմ, որ օր առաջ թեթևացնվի ճնշված, հարստահարված ազգաբնակութեան լուծը։

Միլանի օրինակից յետ չը մնաց Ժընևը։ Անցեալ ապրիլի 18-ին այդտեղ էլ գումարվեց մի կօնֆերանս ի նպաստ մակեդօնացիների, այդտեղ էլ հնչեց բողոք ու ցասում կատարվող գազանութիւնների դէմ։

—«Ճառախօսը Գօլիան էր, գրում է «Mouvement Macedonien» թերթը, մի մարդ, որ շատ լաւ ճանաչում է արևելքը, որ մի քանի անգամ ճանապարհորդել է այդ երկրներում։

«Ես լաւ ճանաչում եմ հայերին ու մակեդօնացիներին, ասում է նա, միատեսակ են այդ երկու ազգերի ձգտումները։ Նրանք ուզում են ապրել իրանց հայրենիքում առանց ճնշվելու, առանց տիրապետող ցեղի գազանութեանն ենթարկվելու։ Արևելեան հարցը մի դրամա է, որի դերակատարներն են թիւրքերը, հայերը և մակեդօնացիները։ Ինչն էր, որ ապստամբեցրեց մակեդօնացիներին։ Նրանց տանջանքները»...

Դրանից յետոյ ճառախօսը մի շարք փաստեր է յիշում այդ «տանջանքները» բնորոշելու, առհասարակ ամբողջ Թիւրքիայում և մասնաւորապէս Մակեդօնիայում տիրող բռնակալական կարգերը պատկերացնելու համար և վերջը եզրակացնում է.

—Բարենորոգումները բաւական չեն։ Մակեդօնիային հալ ու մաշ անող վէրքերը բուժելու համար անհրաժեշտ են աւելի ազդու և արմատական միջոցներ»...

Սակայն եւրօպական պետութիւններից ոչ մէկը չէ ուզում այդ պահանջին բաւարարութիւն տալ, չէ ուզում վճռական քայլ անել։

Իսկ այդպիսի պայմանները կատարեալ ազատութիւն են տուել Թիւրքիային անարգել կերպով գործադրելու խաղաղացման դաժան միջոցները և խեղդելու Մակեդօնիայի ձայնը, արեան մէջ շաղախելով, դիակների և աւերակների տակ թաղելով նրան։

Այդպէս է գործերի դրութիւնը Մակեդօնիայում։

Իսկ Ալբանիայում—աւելի վատ, աւելի խճճված։ Արդէն իր գագաթնակէտին է հասել լեռնական ալբանացիների մոլեռանդութիւնը։ Նրանք լսել անգամ չեն ուզում մակեդօնական բարենորոգումների մասին։ Սուլթան Համիդը փորձեց իսլամական կրօնի ազդեցութեամբ զսպել յուզված կրքերը. նա Ալբանիա ուղարկեց մօլլաներից բաղկացած մի պատգամաւորութիւն։

Բայց ալբանացիները, մի քանի թերթերի ասելով, բանտարկեցին խալիֆի պատգամաւորներին և այժմ էլ դեռ շարունակում են իրանց դիմադրական շարժումը։

Թիւրք կառավարութիւնը Ալբանիայի խորքերն է մտցրել 70,000 չափ զօրք, ոտքի է կանգնեցրել իր ամենալաւ զօրավարներին՝ Օմէր Ռուշտի փաշա, Շաքիր փաշա, Նասիր փաշա և այլն—մի խօսքով կատարեալ պատերազմական դրութիւն է ստեղծել, բայց այնուամենայնիւ չէ կարողանում խաղաղեցնել ըմբոստ լեռները։

Ալբանացիները սպառնալիքներից չեն վախենում, մեծ ոյժից չեն սարսափում, այլ ընդհակառակը աշխատում են ոյժի դէմ ոյժ կանգնեցնել, սպառնալիքի դէմ սպառնալիք։

Նրանք արդէն «բեսա» են հրատարակել, այսինքն ժամանակաւոր հաշտութիւն են կայացրել թշնամի ցեղերի մէջ, ամեն կողմ տարածելով հետևեալ կոչը—Լսեցէք, բոլոր քաղաքներ ու գաւառներ։ Ժողովրդի վճիռը հրամայում է, որ ամենքդ էլ պատրաստ լինէք պատերազմի համար։ Երբ որ «թալալը» (մունետիկը) երկրորդ անգամ կը հնչեցնէ իր ձայնը, այն ժամանակ թէ ծեր թէ մանուկ, 7 տարեկանից մինչև 70 տարեկանը—բոլորն էլ թող զէնք վերցնեն։ Ուրեմն հաւաքվեցէք դրօշակների տակ. Նրանք արդէն պատրաստ են։ Արեան վրէժխնդրութիւնը դադարեցրած է։ Թող ուրեմն «արեան պարտք» ունեցողներն էլ իրանց թշնամիների հետ միասին գործեն յանուն Ալլահի և հայրենիքի։ Բոլոր «եօթը թագաւորները»—(մեծ պետութիւնները)—միացել են մեր դէմ, բայց մենք նրանցից չենք վախենայ, եօթը չէ, թէկուզ եօթանասուն, թէկուզ եօթ հարիւր լինեն նրանք։ Մենք նրանցից ոչ մի բան լսել չենք ուզում»։

Ուշագրաւ է այդ կոչն իր ամբողջ բովանդակութեամբ։ Նա բնորոշում է միամիտ, բայց մի և նոյն ժամանակ քաջ լեռնականների մտապատկերը։

Ոչ ոքի չը լսել, ոչ ոքի չը հպատակվել—այդպէս են վճռել ապստամբ ալբանացիները։ Բայց դէպքերի ընթացքից երևում է, որ երկար տևել չէ կարող այդ վճիռը։

Թիւրքիան վերջ ի վերջոյ կը կարողանայ խոնարհեցնել ալբանացիներին։

Լռութիւն Մակեդօնիայում, խոնարհութիւն Ալբանիայում—ահա այդ է թիւրքերի փայփայած հեռանկարը։ Սակայն այդպիսի դրութիւնն էլ երկար շարունակվել չէ կարող։ Մակեդօնական և ալբանական հարցերը երբ և իցէ նորից գլուխ պիտի բարձրացնեն իրանց ամբողջ թափով։

Ե. Թ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Հռոմի «Italie» լրագիրը, որ լաւ տեղեակ է Վատիկանի քաղաքականութեան, պնդում է թէ պապին մօտիկ շրջանները աւելի և աւելի համոզվում են, որ անհրաժեշտ է լիովին կտրել յարաբերութիւնները Վատիկանի և Ֆրանսիայի մէջ։

—Իբրև պատասխան գերմանական մի քանի լրագիրներին, որոնք բողոքեցին այն լուրերի դէմ, թէ Վիլհէլմ կայսրի այցելութիւնը պապին վատ տպաւորութիւն թողեց իտալացիների վրա, «Socolo» տպագրել է մի առանձին յօդուած այդ մասին։ Լրագիրը յայտնում է այդ յօդուածում, որ արտասահմանում տարածված լուրերը գերմանական կայսրի այցելութեան գործած վատ տպաւորութեան մասին իտալացիների վրա՝ ամենևին չափազանցութիւն չէ։ Իտալիայում ամենքն էլ այն եզրակացութեան եկան, որ Վիլհէլմ կայսրը չէր եկել Իտալիա փոխ-այցելութիւն տալու իտալական թագաւորին, այլ անձամբ խօսակցելու պապի հետ քաղաքական մի քանի հարցերի մասին, որոնք չափազանց հետաքրքրում են գերմանական կայսրին և նրա կառավարութեանը։

—«Fortnightly Review» լրագրի ասելով, յայտնի անգլիական ֆինանսիստ սէր Էդգար Վինսէնտ ապացուցանում է, որ վերջին հինգ տարվայ ընթացքում անգլիական բանկի վարկը հետզհետէ ընկնում է և Անգլիան այժմ դժուարութիւններ է կրում արտաքին փոխառութիւններ անելու մէջ այնպիսի շահաւէտ պայմաններով, ինչպէս անում էր առաջ։ Իրլանդական լէնդ-լօրդերի հողերի գրաւումը յօգուտ պետութեան չափազանց վատ ազդեցութիւն կը գործէ Անգլիայի պետական ֆինանսների վրա, որովհետև այդ հսկայական գործի համար $2^1/_2$ միլիարդ ֆրանկն էլ բաւական չէ։

—«Daily News» լրագիրը նպատակայարմար չէ համարում այն եղանակը, որով անգլիական պահպանողական կառավարութիւնը կամենում է լուծել հողային հարցը Իրլանդիայում։ Ազատամիտ լրագիրը կարծում է, որ լէնդլօրդների հողերի գրաւումը յօգուտ պետութեան, որի փոխարէն վերջինը լէնդլօրդներին պիտի հատուցանէ ահագին գումար, մի ծանր բեռ կը դառնայ հարկ վճարողների համար և չի վճռի իրլանդական հարցը իր ամբողջութեամբ։ Ազատամիտ լրագրի ասելով, Անգլիան վերջ ի վերջոյ ստիպված կը լինի դիմել այն միակ միջոցին, որ առաջարկում էր Գլադստօն իրլանդական հարցի լուծման համար, այսինքն տալ Իրլանդիային ինքնավարութիւն։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

7 մայիսի

ՍՕՖԻԱ։ Մինիստրութեան պրօգրամի վերաբերմամբ հարցապնդված, մինիստր-նախագահ գեներալ Պետրօվ յայտնեց, թէ չի մոռանայ, որ բօլգարական ժողովուրդը պարտական է Ռուսաստանին խորին շնորհակալութեամբ։ Այդ կողմից բօլգարական նախկին կառավարութիւնների արտաքին քաղաքականութիւնը փոփոխութեան չի ենթարկվի։ Մենք կը հետևենք բօլգարական քաղաքականութեան ամեն կէտերում։ Թիւրքիայի վերաբերմամբ գտնված է առողջ modus vivendi և մենք լրջութեամբ հոգ կը տանենք պատերազմի առաջն առնելու համար։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Կառավարչական և դիպլօմատիական շրջաններում յոյս կայ, որ Բօլգարիայի բոլոր կուսակցութիւնների ղեկավարող անձանց ազդեցութիւնը կը զսպէ ժողովրդական տրամադրութեան բռնկումը և անզգոյշ քայլերը։ Թիւրքերը, մակեդօնական կօմիտէների գործողութիւնների պատճառով, կատաղած են բոլոր բօլգարների դէմ, բայց ոչ մի դէպքում պատերազմ չեն ցանկանում։

ՄԵՆՏՕՆԱ։ Նախագահ Կրիւգէր ճանապարհ ընկաւ Գիլվէրսում (Հօլլանդիա), ուր նա ամառը կանցկացնէ։

ԼՕՆԴՕՆ։ Լորդ Օնսլօու երկրագործութեան մինիստր է նշանակված։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Ղեկավարող շրջաններում պաշտօնապէս յայտնում են, որ ճիշդ չեն այն երկիւղալի լուրերը, որ իբր թէ թիւրքերը սպառնում են բօլգարական ազգաբնակութեան նոյնպիսի դաս տալ, որպիսին տուեցին մի քանի տարի առաջ Հայաստանին։ Երբէք բարձր շրջաններում այդպիսի ցանկութիւն չեն ունեցել. ընդհակառակն, ստիպված են լինում յաճախակի խստագոյն ցուցմունքներ անել՝ թիւրքաց ազգաբնակութեան կատաղութեան պայթումը խափանելու համար կօմիտէների գործողութիւնների դէմ։ Այդպիսով, երևի կօմիտէներն են տարածում տեղեկութիւններ դրանց նման սպառնալիքների մասին։

ԼՕՆԴՕՆ։ Պաշտօնական հեռագրի համաձայն, մուլլայի համախոհ 1,000 դէրվիշներ յարձակում գործեցին աբիսինցիների վրա Վէբբի-Շեբէլլի գետի մօտ, բայց յետ մղվեցին, կորցնելով 300 սպանվածներ. աբիսինցիները ունէին 30 սպանվածներ և վիրաւորվածներ։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ «Temps» լրագրի տեղեկութիւնը, որ Սէրէսեան սանջակը բռնկված է ապստամբութեամբ և որ Կաւալան պաշարման է ենթարկված, ճիշդ չէ։ Հրոսակախմբերի անկարգութիւնները պակասում են։ Ֆլօրինեան շրջանի Ցելենցի գիւղում ժանդարմէրիան ընդհարում ունէր հրոսակախմբի հետ, որ շարունակվեց մի քանի ժամ։ Բ. Դուռը յայտնում է, որ ճիշդ չէ Նէվրօկոպում բօլգարական եպիսկոպոսին կալանաւորելու լուրը։

8 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Հրատարակված է հետևեալ Բարձրագոյն հրովարտակը գեներալ-լէյտենանտ ներքին գործերի մինիստրի խորհրդի անդամ Եվգենի Բօգդանովիչին. «Ուշադրութեան առնելով ձեր բազմամեայ ծառայութիւնը, որ աշքի է ընկնում հաւատարմութեամբ դէպի գահը և օգտակար աշխատութիւններով, նոյնպէս և ի յարգանս դէպի լուսաւորող և արդիւնաւէտ գործունէութիւնը՝ բացատրելով հոգեւոր-բարոյական և հայրենասիրական բնաւորութիւն ունեցող հրատարակութիւնների մէջ մեր պետական կեանքի արմատական հիմունքների իսկական նշանակութիւնը, Բարձրագոյն շնորհեցինք Մենք ձեզ Սուրբ Բարեպաշտ Մեծ Իշխան Ալէքսանդր Նէվսկու Մեր Կայսերական շքանշանի ասպետութիւնը, որի նշանները, սրա հետ ուղարկելով, հրամայում ենք դնել ձեզ վրա և կրել ըստ կանօնի։ Մնում ենք դէպի ձեզ Մեր Կայսերական շնորհով բարեհաճ»։ Իսկականի վրա Նորին Կայսերական Մեծութեան Սեփական ձեռքով գրված է. «Նիկօլայ»։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ «Իկդամ» լրագիրը հաղորդում է, որ աւելի քան 1000 յոյներ, դրանց թւում 150 օֆիցէրներ, դիմեցին Աթէնքի թիւրքաց միսիային՝ միջնորդելով ընդունել իրանց թիւրքաց ծառայութեան մէջ՝ բօլգարական հրոսակախմբերին հալածելու մէջ մասնակցելու համար։ Միսիան բացատրեց նրանց, որ հրոսակախմբերի հալածանքը կատարվում է զօրքերի և ժանդարմների օգնութեամբ և որ անկարգութիւնները շուտով կը ճնշվեն։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Պաշտօնական հաղորդագրութիւնների համեմատ, Խասի և Րէկա ցեղերը համաձայնվեցին, որ րէֆօրմներն իրագործվեն, մտցնելով դրա մէջ և քրիստոնեաներից ժանդարմներ նշանակելը։—Ռուշտի-փաշայի գլխաւոր ոյժերը գտնվում են այժմ Դեակօվում, Նասիր-փաշայինը—Դէչանեան վանքում։ Պահեստի դիվիզիան կանգնած է Պրիզրէնում։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Բ. Դուռը և դիպլօմատիական շրջանները հանգստացուցիչ տեղեկութիւններ ստացան. Բօլգարիայում ղեկավարող շրջանները ոչ մի կերպով պատերազմական տրամադրութիւն չունեն։—Չափազանցրված են այստեղ կատարված բօլգարների կալանաւորման մասին տեղեկութիւնները։ Կասկածված մակեդօնացիները և բօլգարական հպատակները ուժով ուղարկվում են հայրենիք։

—

Պետական-ազնուական կալուածական բանկի գրաւական-խաղարկական թերթերի տիրաժում 500-ական րուբլիները ընկան հետևեալ համարների վրա.

№ № տոմսերի	№ № սէրիաների
1:	287, 8,954, 8,444, 11,315, 15,598, 9,351, 11,124, 10,887.
2:	10,809, 8,314, 6,529, 8,103, 9,099, 11,250, 9,678.
3:	3,026, 11,944, 9,993, 15,641.
4:	9,257, 9,949, 15,129, 11,174, 5,409.
5:	13,191, 3,187, 13,797, 3,711, 6,812.
6:	13,046, 8,220, 3,165, 9,631.
7:	4,605, 483, 4,724, 15,170, 13,137, 14,902, 15,661.
8:	905, 12,559.
9:	2,139, 14,861, 3,213, 14,966.
10:	3 205, 12,412, 3,285, 7,791, 5,565, 2,871.
11:	1,667, 4,340, 6,399, 4,755, 5,680, 12,854, 13,978, 3,445, 11,363.
12:	14,366, 2,320.
13:	11,058, 11,055, 2,587, 5,481, 4,597.
14:	11,706, 3,682, 10,804, 9,845.
15:	15,783, 975, 4,224.
16:	9,616, 7,380, 7,735, 11,803, 11,780.
17:	162, 13,141, 12,007, 1,347, 12,398, 15,326, 7,156, 11,409.
18:	2,533, 3,951, 11,185, 6,625, 8,006.
19:	7,262, 5,709, 13,409, 10,620, 11,574, 4,903, 4,810, 3,532, 9,032.
20:	8,724, 9,430, 15,140, 1,257, 9,921, 13,639, 12,984, 5,469, 14,633, 12,892.
21:	14,911, 4,527, 10,098, 5,390, 2,679, 14,303, 274, 5,150, 1,042, 12,734, 4,934.
22:	12,432, 7,742, 15,379.
23:	13,340, 6,276, 6,622, 13,519, 2,011, 9,701.
24:	11,251, 2,239, 1,470.
25:	13,941, 8,923, 6,894, 12,676, 9,984.
26:	10,765, 475, 12,350, 9,500.
27:	13,844, 11,298, 13,016.
28:	12,929, 5,860, 14,590.
29:	14,035, 6,579, 12,049, 12,531, 4,892, 7,663.
30:	9,679, 5,211, 3,513.
31:	13,029, 5,598, 5,250.
32:	12,041, 2,584, 11,878, 14,716, 1,942, 4,542, 10, 13,216.
33:	13,152, 15,704, 7,175, 14,227, 8,302, 14,781.
34:	2,588, 572, 11,799, 7,356, 13,977.

35: 14,299, 14,433, 2,630, 12,689, 10,302, 13,007.
36: 12,132, 3,965.
37: 3,824, 2,665, 14,069.
38: 2,303, 6,599, 10,407, 6,203, 4,369, 5,870, 6,332, 2,746, 13,577, 9,202.
39: 11,808, 3,253.
40: 13,178, 7,663, 14,884, 1,820.
41: 4,147, 2,282, 4,565.
42: 3,945, 10,080, 6,613, 4,489, 3,772, 13,131, 14,934, 8,946, 13,913, 11,268.
43: 10,901, 8,868, 6,843, 7,042.
44: 2,250, 9,236, 12,683, 15,677, 6,051, 11,126.
45: 12,302, 13,289, 3,990, 15,525, 1,880, 4,783.
46: 168, 5,052, 2,758, 6,000, 14,379, 1,001.
47: 13,343, 11,367, 3,365.
48: 4,490, 15,072, 9,447, 12,037, 1,182.
49: 9,990, 747, 2,682.
50: 105, 2,802, 7,622, 5,731.

Տիրաժ ընկած տոմսերը

938, 13526, 11297, 14211, 15750, 1679, 11382, 14905, 7610, 15172, 14932, 7537, 4748, 3433, 553, 9822, 15707, 12697, 15032, 14035, 7925, 8343, 11296, 2752· 8783, 2924, 7413, 11407, 6176, 8268, 6838, 854, 5626 14153, 7918, 3242, 12738, 8957, 10196, 2318, 10555, 12349, 13285, 13638, 9581 9233, 11380, 1796, 1346, 1910, 2285, 2840, 14717, 10858, 15108, 10806, 14075, 2153, 12601, 9155. 11158, 3765, 8916, 4757, 13917, 2701, 14096, 457, 3477, 10885, 8782, 4905, 12416, 9970, 14184, 8028, 14649, 2049, 7923, 322, 4147, 11920, 14967, 730, 4912, 13855, 1000, 9303, 4755, 2567, 1938, 10751, 5799, 73, 14285, 4894, 2143 6665, 15693, 6749, 7425, 5060, 3023, 9175, 8939, 125 8778, 3780, 1438, 6039, 1408, 3311, 10933, 13260, 5947, 14680, 15433, 1222, 14013, 6519, 6083, 4359, 12678, 9102 14546, 11655, 14501, 1406, 4795, 8143, 4592, 11563, 9393, 3941, 11130, 5430, 10129, 8217, 183, 3728, 6073, 4580, 7477, 7665, 10182, 238, 14988, 7969, 10836, 14148, 11641, 9599.

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր բացի կիրակի օրերից։

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հիւանդ.
ԶԻՆՕՎԵՎԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներական և վիրաբուժութիւն։
Զ. Ի. ՔԱՔԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.
Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ. երկուշ. չորեք. ուրբաթ։
Ա. Գ. ԿԱՐԱԳԵՕԶԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ. երեքշ. հինգշ. շաբաթ։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ն. Ն. ՌՈՍՏՈՄԲԷԿՈՎ—5—6 ժ. վիրաբուժ. և մորթու հ. (ելեկտրաբուժ.)։
Գ. Ս. ԼԵՎԻ—6—7 ժ. նեարդային (ելեկտրաբուժ) ներքին և վեներական հ.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇՉԵՐԲԻՆԻՆԱ—7—7½ ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.։
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—7½—8 ժ.
Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—7½—8 ժ.
Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Օ. Յ. ԱՌՎԱՆԻՑԱԿԻ—ատամն. ծաղկահատ և բժշկական մորթամարդ. գիշեր 11—1 ժ.։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
բժշկապետ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ

ՀՕՐԷՆԱՑԻՆ ԳԱՐՏԻԿԱՑԵՕՆԻ

ԳԱՐՍԻՑ ԾՈՑԻ

ԶԷՅԹՈՒՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՇԻՐՈՒՄ

(Հիմնված 25 տարուց ի վեր)

Հաղորդում է մանրամասն տեղեկութիւններ Պարսից ծոցի առեւտուրի մասին, ունի ներկայացուցիչներ հարաւային Պարսկաստանի նշանաւոր կենտրոններում, ընդունում է յանձնարարութիւններ, գնում եւ վաճառում է ապրանքներ, փոխադրում է Եւրոպայից Պարսկաստան եւ Պարսկաստանից Եւրոպա, դիւրամատչելի պայմաններով.—Հասցէն. Zeytoon B. G. Buchier Persian-Bulf. 89—100

ՀՐԱՒԷՐ

(Երկրորդ անգամ)

Աւետեաց Զգրաշէնու ծխականները հրաւիրվում են մայիսի 11-ին, ս. պատարագից յետոյ, ժամի 12-ին, չնորհ բերել Աւետեաց Զրգրաշէնու եկեղեցին խորհրդակցելու եկեղեցու ներքին և արտաքին բարեկարգութեանց մասին և անցեալ 1902 թուի հաշիւները քննելու։

Աւագ քահանայ Գ. Աբուլեանց

Երէցփոխ Ալէքսանդր Քալանթարեանց

1—2

ՀՐԱՒԷՐ

Այս ամսի 11-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, լինելու է Թիֆլիսի կաթուղիկէ ս. Աստուածածնի եկեղեցու ծխականների ընդհանուր ժողովը։ Հարցերի առարկաները՝ ա) Երէցփոխի հաշիւը 1902 թ. յուլիսի 1-ից մինչև 1903 թ. յունվարի մէկը. բ) Նախահաշիւ 1903 թ. համար. գ) Նախկին երէցփոխ պ. Գրիգոր Բայանդուրեանից եկեղեցապատկան գումարը պահանջելու հարցը. դ) Զքաւոր ծխականների խնամելու հարցը. ե) Մի քանի տնտեսական հարցեր։

2—3 Երէցփոխ Յովսէփ Ամիրխանեան

ԲԺԻՇԿ Ն. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներիական ախտ ունեցող հիւանդներին։ Քիմիկօ-միկրօսկօպիական կաբինէտ, որտեղ ընդունվում են կաթի, խորխի, մէզի և արեան անալիզներ։

Առաւօտեան 11—1 ժ.
Երեկոյեան 4—6 ժ.

Բեբուտովսկայա փողոց № 41. տուն Արարատեանի։ Бебутовская ул. № 41. Домъ Араратова. 87—150

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

Նախկին օրդինատոր «Ս. Պետերբուրգի Աչքաբուժական Հիւանդանոցի»

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Ընդունում է աչքի հիւանդութիւն ունեցողներին ամենայն օր.

Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7

Հասցէն. Վելիամինովսկայա փ. տ. № 8։

5—01

ԳՈՒՏՏԷՆԲԵՐԳ

Գրախանութում վաճառվում են հետեւեալ նոր լոյս տեսած գրքերը.

Ամայի դաշտում, Մ. Գորկիյ, Թարգմ. Մ.-Իսահակեանի։
Ապուշը, Թարգմ. օր. Աղանեան, 5 կ.
Արդարն ու մեղաւորը, Տօլստոյի, 5 կ.
Երեք վէպիկ, Թ. Մէլիք-Աղամեանի, 20 կ.
Անպոչ հորթը, Ինգմանի, 2 կ.
Վարժապետը Թ. Մէլիք-Աղամեանի, 5 կ.
Կեանքի գնով, Խերամի, Թարգմ. ռուս. 2 կ.
Աղդանշան, Վ. Գարշինի (նոր), 2 կ.
Հայր Միլոնը, Գիւ դը-Մոպասանի, Թարգմ. ֆրանս. 2 կ.
Հին-նոր երգ ու վէրքերից, բանաստ. Աւ. Իսահակեանի, 3 կ.
Աստուծոյն թէ մամոնային, Լև Տօլստոյի, Թ. ռուս. Յ. Ստեփանեանի, 3 կ.
Սև հացեր, Թ. օր. Աղանեանի, 5 կ.
Նրա մայրը, Թարգմ. Ն. Տ. Ս., 5 կ.
Դժբախտ Թաթոս, Թ. Բարսամեանց, 7 կ.
Ի՞նչ է երջանկութիւնը, Տօլստոյի, 5 կ.
Արիւն, Ասմանի, 10 կ.
Մխիթարեան միաբանութիւն, Անհարոնեանի, 5 կ.
Օտարութեան մէջ, Լ. Մ. 15 կ.
Խորտակված սէր, վէպիկ Եսայեանի, 30 կ.
Կեանքի բոմանից, » 25 կ.
Թլուատ Դաւիթ, Աբեղեանի, 30 կ.
Գրքացի ստրուկներ, պատկեր, 5 կ.
Անիւտա, Չեխովից, Թարգմ. 3 կ.
Դիմակ » » 5 կ.
Աւազակներ Շիլլէրի, Թ. Թառայեանի 15 կ.
Օրլէանի կոյսը » 20 կ.
Աստուծոյ տաճարը, Պ. ք. Տ. Յ., 8 կ.
Դև, Լերմօնտօվի, Թարգմ. Միրզոյեանի, 10 կ.
Անգործ կանայք և Աշխէն, 10 կ.
Խղճով դատաստան, Թ. Մալխասեանցի, 5 կ.
Մի անգամ աշնանը, Մ. Գորկիյ, Թարգմ. Ծահումեանի, 7 կ.
Հասարակական թէօրիաներ, 5 կ.

Դիմել՝ Книжный магазинъ „Гуттенбергъ", Г. Галустяну. 2—3

Զորեքշաբթի, մայիսի 14-ին

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ ԱՄԱՐԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ

Յօգուտ Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան տեղի կունենայ

Ջ Բ Օ Ս Ա Ն Ք

Բ Ա Ր Ե Գ Ո Ր Ծ Ա Կ Ա Ն Վ Ա Ճ Ա Ռ Ք Ո Վ

Ծրագիրը հետեւեալն է.

I

Վիճակի հանդէս—«Ջան-գիւլում» Երգեր. 1) «Պաղ աղբիւրի մօտ», 2) «Աղջիկ դու սիրուն», 3) «Ջան-գիւլում»։

Ժամի 5—6-ը։

II

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԳՆԱՑՔ ԳԻՒՂՈՒՄ

Ժամի 7½—8½

Երգեր ու պարեր.—1) «Մ՚յ, նազան», 2) «Ջիմ վզին», 3) «Լէֆ, լէ, լէ...»

Կը մասնակցեն պ. Գ. Մ. Կարա-Մուրզայի խումբը։ Աշուղ-Ջիւանի և մի խումբ սիրողներ։ Կը լինի նաև զուռնայ։

Խումբը լինելու է ժողովրդական տարազով։

Կը նուագէ երաժշտական խումբը։

Վերջը կը լինեն պարեր՝ պ. Իննօչենցիի ղեկավարութեամբ։

Զբօսանքը կը սկսվի ժամը 3-ին։

Մուտքը հասակաւորների համար 40 կ., իսկ երեխաների համար 20 կ.

Եթէ եղանակը անձրեւային լինի, զբօսանքը կը յետաձգվի միւս օրվան, մայիսի 15-ին։

Փոխ-նախագահուհի՝ Հ. Մարտիրոսեան

(9, 11, 13, 14) 1—4

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՒԷՐ

Ներկայ մայիսի 11-ին, կիրակի օրը, առաւօտեան ժամը 10-ին, ս. պատարագից յետոյ, Բէթղէհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցում լինելու է չորս պատգամաւորների ընտրութիւն, որոնք պէտք է մասնակցեն Յովնանեան-Մարիամեան օրիորդաց ուսումնարանի հոգաբարձական ընտրութեան, ուստի սրանով երկրորդ անգամ հրաւիրվում են յիշեալ եկեղեցու մեծ. պ.պ. ծխականները ընտրութեանը մասնակցելու համար։

Նախագահ ժողովի՝ Գ. ք. Մեհրաբեանց

1—2

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆ

Շաբաթ, մայիսի 10-ին

Դ Ե Ր Ա Ս Ա Ն Ա Ր Ա Ք Ս Ե Ա Ն Ը

Մասնակցութեամբ սիրողների

կը ներկայացնէ

ՎԱՆԻՒՇԻՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

Դրամա 4 արար. հեղ. Նայդենօվի, Թարգմ. Աբէլեանի։

Մասնակցում են՝ տ.տ. Արվանեան, Մամուլեան, Ոսկանեան, օր.օր. Ջալալեան, Օհանեան, Զմշկեան I, Զմշկեան II, պ.պ. Արաքսեան, Համբարձումեան, Աղելխանեան, Կարապետեան, Խօջա-Թումանեան, Շիրինեան և ուրիշները։

Սկիզբն է 8½ ժամին։

Ռէժիսեօր Արաքսեան

Տոմսակները վաճառվում են կասսայում։

1—2

ՀՐԱՒԷՐ

Մայիսի 11-ին, առաջիկայ կիրակի օրը, ս. պատարագից յետոյ՝ ժամը 12-ին, Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցում ժողով է լինելու չորս պատգամաւորներ ընտրելու Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց ուսումնարանի համար հոգաբարձուներ ընտրելու, ուստի սրանով հրաւիրում եմ մեծ. պ.պ. ծխականներին ներկայ լինել յիշեալ եկեղեցում ընտրութեանը մասնակցելու համար։

Երէցփոխ՝ Ա. Բէհբութեան

1—2

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, մայիսի 11-ին, Վանքի մայր-եկեղեցու ծխականները երկրորդ անգամ հրաւիրվում են ժողովի, որ լինելու է նոյն եկեղեցում, ս. պատարագից յետոյ, 12 ժամին, իրանց միջից 4 պատգամաւոր ընտրելու, որոնք պէտք է մասնակցեն Մարիամեան-Յովնանեան ուսումնարանի հոգաբարձական ընտրութեանը։

Նախագահ՝ Ղ. ա. քահ. Խարազեանց

1—2

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

ՎԱՀԱՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻՆ

Նախկին տարիների նման, մայիսի 15-ից ընդունում է հիւանդներին Կովկասեան հանքային ջրերում։

Հասցէն. Пятигорскъ, Верхній Бульваръ, д. Султанъ-Гирея. 1—10

Թիֆլիսի Կենտրոնական Գրավաճառանոցում

վ ա ճ ա ռ վ ո ւ մ ե ն՝

ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ Ա. բժ., Քուն և երազ, մէկ պատկերով, Պետերբ. 1903 թ. գ. 25 կ., Ստամոքսի կատարրը, մէկ պատկերով—20 կ., Ուղեղի սիֆիլիսը (գլխի և ողնաշարի)—20 կ. և բոլոր միացած գրքոյկները։

ԱՐԾՐՈՒՆԻ Վ. բժ., Նորածին երեխաների հիւանդութիւնները, նկարներով—5 կ., Մի ծխիր—5 կ., Ինֆլուէնցա կամ նոր ցաւ, նկարներով—3 կ., Դողէրոցք կամ մալարիա, նկարներով—5 կ., Թոքախտ կամ բարակցաւ (նկար).—10 կ., Վարակիչ հիւանդութիւնները և նրանց թոյնը, 23 նկարներ.—15 կ. և Մի խմիր, բ. տպ. նկար.—5 կ.։

ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ ԷՄ., Դէպի վեր, դրամատիկական պօէմա, Խաչատուր Աբովեանի, Ուսուցչապետ Պարրոտի ճանապարհորդութիւնը Մասիս սարի գլուխը—10 կ.

ՃՈՒՂՈՒՐԵԱՆ, Ցար, քահ., Գիւղի այրին—15 կ., Աղքատի հոլը—25 կ.։

Դիմել՝ Въ Тифлисъ, въ Центральную Книжную Торговлю. (ռ. ե.) 1—5

Կիրակի, մայիսի 11-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, Թիֆլիսի Արտիստական ընկերութեան շինութեան դահլիճում, մայիսի 4-ին չը կայացած ընդհանուր ժողովի փոխարէն, նշանակված է նոյն հարցերը վճռելու համար

Հայոց Դրամատիկական ընկերութեան

Անդամների արտակարգ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

որ կայացած կը համարվի որքան անդամ էլ որ գան։

Ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունեն նաև այն անդամները, որոնք չեն տուել 1903 թուի անդամավճարը։

(ե. ու. կ.) 2—3

ՀԱՅ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԴՊՐՈՑ

Լ Օ Զ Ա Ն, Զ Ո Ւ Ի Ց Ե Ր Ի Ա

Երկրորդ տարի

(16-րդ անգամէն սկսեալ. ձմեռուան վեցամսեայ դասերը կը սկսին սեպտ. 1/14-ին)

Արեւելեան կամ հայկական դպրոցը կընդունի 10-էն 20 տարեկան աշակերտներ, որոնց կուտայ, ծնողներու բաղձանքին համեմատ, գիտական, գրական, առեւտրական կամ արդիւնաբերական առողջ ու հիմնաւոր կրթութիւն՝ ներդաշնակօրէն և սերտ կերպով միացած ազգային հիմնական դաստիարակութեան հետ։ Մեր հայ սաներուն կաւանդենք, և այս՝ առանց ոևէ մասնաւոր վճարումի, հայոց լեզու (ռուսահայ և տաճկահայ բարբառ), մատենագրութիւն հայոց (հին և նոր), հայոց պատմութիւն և այլն։ Ռուսահայ աշակերտները կարող են նաև ուսանիլ ռուսաց լեզուն։

Դպրոցիս տարեթոշակը, հակառակ իր ընծայած բազմաթիւ իրական առաւելութիւններուն, անօրինակ կերպով չափաւոր է։—Ընտանեկան կեանք։—Դպրոցիս յայտագիրը ամեն ուզողի կը ղրկուի։

Տնօրէն՝ Մ. Նալբանդեան, դոկտ. գիտութեանց՝ պրիվատ-դօցենտ

1) Longeraie, Lausanne, Suisse 12—27